

De Udstedte.

Roman

Friedrich Jacobien.

Den første del

G. Meiffenstein-Dansen.

(Kontinuer)

Uha, hvor det var koldt omkring hende! De fleste Tøse-fagerer havde efter Haanden forladt Sporvognen, hun havde stadig videre nord paa, og Vægen blev mere og mere øde.

Endelig kom Holdepladsen, hvor hun maatte stige ud. Martha Schulze boede sammen med sin Søster, Broderren til Ernst Lindes atvode Moder. Hennes Moder var ogsaa saa god for lange siden, og den gamle Skomager havde ikke behjælpnet sig meget om den oppoiffende Piar. Oprindelig havde hun siddet godt i det, havde haft flere Sønder og lært ret godt Arbejde. Men saa kom Fabriksoverenset og Snavs-fen. Maaske var det ogsaa omvendt. Det sidste han næppe selv saa nøje og spekulerede heller ikke derover. Hans Paps-Per-Arbejde indbragte det nødvendige, han stillede ikke store Kraa, Martha kunde sørge for sig selv.

Hun havde i Skolen lært en smuk Haandkræft og vist Talent for Regning, saa det var temmelig naturligt, at hun søgte en Forretningsplads i Konfektionsindustrien.

I Begyndelsen havde man brødt hende til at prøve paa, da hun havde en god Figur.

Men at stille sig et Paræme frem til Beskuelse, selv om det kun var at Kvindebrøse, kostede hendes smukke Natur; saa kom hun da haa Dikken og tilslut med Kassen.

Imidlertid var hun bleven enogtvee Aar gammel, og havde i et Aar været forlovet med sin Kæreste Ernst. Forlovelsen blev billig af haae Kædere, rigtig nok af forskellige Grunde. Wilhelm Schulze var trods sine demokratiske Aevre, ikke blot stolt af, at hans eneste Barn blev gift ind i en Guds-bedømmelse, og en Gang skulde haae den Sekretær. Kredens-riden havde allerede sig ikke meget over sin Søns tilkommende Svigerfader, men han satte Pris paa den dygtige Piar og mente, at Skomageren nu en Gang alligevel var hans Svoger.

Det var i Grunden heller ikke saa slemt med den gamle Schulze, en saelig Drunker kunde man ikke kalde ham. Hun befandt sig blot i en staaende lille Hus, da deri var den Vokse-ke Skulle, eller rettere den Omstændighed, at Schulze boede lige over for og havde megen Arbid.

Saaledes ogsaa denne Aften. Han var gaaet direkte fra Netten til sin Stamme og havde indtaget nogle "Nøle Nordlys med Moraerode", uventet var derefter ogsaa Martha's Pibe kommen ind.

Det var ikke den gamle Mand saa meget om den sæd- vanlige Aftendrik at aare, men han kunde ikke holde det ud i den ensomme Bolig, hver Gienstand minde ham om det levende om hans Son.

Da han kom til Wolff sa han sin Svoger sidde der nes- get ansohen, vildt han rigtig nok helst ville aaset hjem iagen, men en Gana maatte de haa tale ud med hinanden, allerede for Martha's Skyld, og nu sad de sammen og diskuterte So- gen.

Martha var imidlertid kommen hjem og saa ude fra Gaden, at Vindeerne var mørke; hun vidste godt, hvor haa- des Kæder var at finde, saa ofte havde hun hentet ham og bes- kluttede ogsaa at gjøre det i Aften.

Hun gik ind i Kafee, men i Buffetopret, hvor den Wolff plejede at omholde sig, da derfra saa hun i det for- gærligt tømme Parke sin Søster sidde sammen med Onkel Linde. Hun satte sig ganske ubemærket paa en Stol og ventede.

De to Mand talte ivrigt og temmelig højt med hinan- den.

"Du saa haae du, Friedrich, at han saa til Amerika!" raakte Schulze og slog med Haanden i Bordet. "Hvorfor? Forbi Amerika er Krihedens Land. I Berlin og Omegaen kender Nordens under hans Fødder, hvad haaer alle hans Kundskaber ham; naar han siger en Anfattelse, telefonerer man til Politiet, og der bliver svaret tilbage: "Er straffet". I Amerika er det anderledes. Der siger de, vis os, hvad du kan, og naar Regnslaget derover blot stemmer, bryder de sig Vokser om det andet."

Netshudet rystede paa Hovedet.

"Der rejser de alle over, og saa haaer man ikke mere fra dem. Tror du ikke, de vilde skrive, hvis det gik dem godt? Men Sorg og Glendighed bryder ingen sig om at meddele. Det er jo betænkelig for Familien, den bliver af med det skabede Kaar, og kommer det meget højt, beder den maaske en Ven haae Søndag for hans arme Sjæls Arelse. Tilslut haaer ogsaa det op."

"Det kender vi nok. Du har naturligvis haaeret dig ganske anderledes smukt ad. Sy skal dig, jeg havde ikke an- taget dig for en saa infam Jesuit! Til Amerika skal haaen ikke, blot for at haae ikke skal sig, at du fornagter dit Kjøb og Mod; men med en tarvelig Kladding paa Kroppen og tyv- Mart i Lommen sætter du ham saadan uden videre paa Gaden, som om han kunde spise Brosten og drille Spree- vand dertil. Naa, det sidste vil han maaske tidnok komme til, men det skal ikke bekomme godt, det kan du tage Gist paa, Friedrich Linde!"

Budet lagde sin brede Haand paa Bordet og saa grub- lende ned i sit Glas.

"Du kan haae det, Wilhelm, det er haardt. Men haa- mener du, om jeg havde trostet ham og røkket ned paa Sta- ten og Netten?"

"Saa var det naturligvis det ham Uret, og han vilde haae telefoneret."

"Ja, Wilhelm, den Telefoneren tvinger mange Menne- sker til Notterne. At bide Tandterne sammen, stramme sig op og gjøre det bedre, deri ligger Kunsten. Ved Militæret lærer man at holde Mund! Forresten taber jeg ham ikke af Syne, Wilhelm, det kan du forlade dig paa; lykkes det ham ikke at drise det til noget, og kommer han træt til min Dør, vil je ikke lukke af for ham, og saa er det tidnok at tale om Amerika."

"Vi kan det være lige meget," brummede Wilhelm Schulze, "men det er blot for Pigebarne's Skyld. Naar han er kaput, saa gaar hun med, eller mener du, Svoger, at hun er af samme Grenadernatur som du, din gamle Jern- sluger."

"Du tænker paa Martha?" Med det Forhold er det vel nu forbi."

"Det vilde være det helbigste. Saa længe han var hos Stephan med de blanke Knapper, kunde det jo være meget raat, selv om det saa skulde være et Par Aar til Bryllupet. Men nu? Det vilde jo være helbigt, siger jeg, men i den Slags Ting er Argentimnerne jo rent tosfede. Tror du virkelig, Svoger, at hun lader Ernst løbe, fordi han har forgrebet sig? Ja, hvis det var paa et andet Kvindebenne- ske, det kan selv de bedste ikke taale, men dette her — Jo galere det gaar ham, desto fastere holder hun ved ham, og derfor vilde det ogsaa være mig hjært, og han gik direkte til Amerika, saa haaer det hele op af sig selv."

"Saa kan du lægge dig imellem med et kraftigt Ord," sagde Linde.

Schulze kløede sig bag Øret.

"Hun har aaret noget efter sin Moder, Friedrich. Saa- bant et Vilt. Du ved nok. Min gamle slog altid det kraf- tige Ord tilbage — saa jeg har forsooret at anvende det. Og bruge saa Magt over for et Argentimner — soj! Mens- nettet ma være fri, Friedrich Linde, og naar Martha af den pure Uheldmodighed vil begaa en Dumhed, saa er det bedre end at Klogskab at gjøre sig skyldig i noget slet. Skaal, Friedrich!"

Martha rejste sig, hun havde kunnet haae høert Ord af Samvælen, thi de to Mand troede sig alene og talte derfor temmelig højt.

Hun gik sagte ud, kom ind i Gæsteværelset fra Gaden og bad sin Søster gaa med hjem. Hun undgik at se Onkelen i Ansigtet.

"Ja, nu skal jeg komme, min Putte," sagde den gamle. "Vil du drikke et Glas? Naa! Ja, saa god Nat, Frie- drich!"

Han gik noget tungt og greb Pigens Arm.

Paa Gaden sagde hun hurtigt:

"Du vilde jo til Retsmødet, Søster; har du været der?"

"Ja, mit Barn," svarede han gravitetisk. "Det var meget højtideligt, de har givet ham en Brummetur paa tre Maanedre."

"Det ved jeg — lod han til at være fattet?"

"Som en gammel Romer. Han er ikke saa svag som din Søster, Martha, han tager alene Kampen op med Skjæb- nen."

Han blinkede med Øjnene og stlede til Datteren.

Da hun ikke svarede, vebblev han:

"Der gives Djeblikke i det menneskelige Liv, mit Barn, hvor Manden helst haaer ene paa sine Fødder. Nej, nej, lad være, jeg mener ikke mig selv. Djeblikke, mit Barn, hver en Kvinde's Baahag synes os ligesom den Kugle, Galesla- ven kører om Venet. Nej, ti stille, jeg mener jo ikke dig, mit Lam. Og en Kvinde's Uheldmodighed er i saadanne Djeblikke aldeles spildt, den bliver nok effimeret, men anset for en paatrængende Velgjerning, haaer der som bekendt ikke er nogen virkelig Velgjerning. Dette er en gammel Skofillers Bemærkning, mit Lam, og Skomagerens dom staar lavt i Kurs, men Stooler maa enhver dog haae, og om det, jeg har sagt dig, kan man vel haae en Mening. — Naa, lad os saa komme op!"

Da Martha var kommen ind i sit til Gaarden belig- gende Værelse, satte hun sig paa Sengen og solde de Hænderne.

"Selo om alle forlader dig," hviskede hun sagte, "vil jeg dog ikke gjøre det. Det var en daarlige Kjerlighed, der ikke en Gang kunde trode den første Storm. Og han elsker mig jo."

Hun saa ind i et lille Spejl, der hang over Sen- vanten.

"Hvor jeg ser bleg og daarlige ud, jeg tror ikke, der er noget, som hurtigere gjør en gammel end Sorg. Og saa kommer Aarene til — det vil være længe før vi kan gifte os, meget længere, end hvis han ikke havde gjort det. Om han da elsker mig endnu?"

Der gik som et Kludbegys over hendes unge Skikkelse, og hun begyndte hurtigt at klæde sig af. Imens grublede hun uafslutlig videre.

"Hvis Søsteren nu havde Ret! En Byrde — nej, Ernst, en Byrde vil jeg ikke være for dig. Kan du berøge dig friere uden mig, trække jeg dig blot ned i Dybet, saa skal du være fri, men hvor skulde det være muligt — de forlader dig jo alle, selv din egen Søster."

Martha tog en lille Guldnedalsjon frem, som hun bar paa Bryllet under Gjemmen. Det var en Gave fra hendes Forlovede og indholdt hans Billede.

"Forresten var han den Gang, han gav mig det," hvis- skede hun. "Jeg vil ikke græmme mig, jeg vil vebblive at være smuk, saa slipper han heller ikke, og det skal være hans Redning. Na, du haaer, stakkels Mand, nu stalker du alene om i det store Berlin, kunde jeg blot tage dig i mine Arme og trykke dig til mit Bryst! Hvorfor er Verden indrettet saaledes, at de, der har hinanden kjær, ikke maa være sam- men?"

Hun slukkede Lampen, lagde sig i Sengen og solde de Hænderne under de mørke Blædninger.

Efter Haanden lagde Stormen sig i hendes Bryst, og hun lyttede endnu en Stund til Regnen, der begyndte at slaar mod Ruderne.

Der er tusinder hjemløse og udsødte," hviskede hun sagte. "Du haaer Gud, vi maa ikke knurre, naar det en Gang ikke gaar akkurat som vi ønsker det —"

Og Sønnen lyste sig over hende og løste hendes Tan- ter.

Asesfor Donhof var efter Retsmødets Slutning lang- somt gaaet hjemad. Hans Kollegaer ledsagede ham et kort Stykke og gik derefter op i en Sporvogn. De plejede efter Retsmødernes at spise sammen i en Restauration, da den sene Middag hjemme ikke faldt i deres Smag; ogsaa i Dag op- fordrede de Asesfor Donhof til at spise med, men Donhof afslod det, og mente, at en lille Spaferetur efter det lange Møde vilde være forfriskende, forovrigt ventede hans Hustru ham hjemme med Middagen.

Den egentlige Grund til sin Vægring angav han ikke, men man kjendte den ret godt og presede ham derfor ikke. Donhof rejste intet og maatte leve meget sparsommeligt for at faa det til at slaar til.

Som Sønnen af en ubemidlet Landsbypræst havde han valgt Retsstudiet paa en Tid, da Udsigterne for de unge Ju- rister var forholdsvis gunstige, men i de ni til ti Aar, der medgik til Universitetet, Militærtjeneste og Sagfører- arbejde som Fuldmægtig, forandrede Tingene sig fuldstændig, og den unge tredivaarige Asesfor havde Udsigt til at maatte vente endnu fire til fem Aar paa en Anfattelse som Dommer. Hans Midler var udtømte, og han havde kun Valget imellem at blive Sagfører eller gjøre et rigt Parti.

En fra Søsteren aaret frygt for det uvisse afholdt ham fra det første, eller maaske det Tilfælde, der førte ham i Kommerceraad Lunds Hus, allerede havde bestemt over hans Skjæbne, for han selv var bleven rigtig klar over sine Planer.

Han elskede Dora, den veltalende Kjøbmænds eneste Datter, for han endnu havde Anelse om Storrelsen af Søsterens Formue; men han var praktisk nok til at prise sin Skjæbne, da han erfarede, hvilken Medgift der kunde ventes.

Saaledes var hans Kjerlighed ideal i sit Udspring uden at han behøvede at behjæpde sig en upraktisk Daarlskab.

Om den Høje, som Søsteren Dora nærede for den unge Asesfor, hvilede paa samme Grundlag, kunde maaske synes tvivlsomt.

Indviede paastod, at den unge Dame bar et altsor snæ- vert Korset til overføbet at kunne besidde et Hjerte, men at hun forlovede sig med den ingenlunde smukke Asesfor Don- hof, tydede paa en vidt udviklet Højevrighed. Hun vilde være en højere Embedsmænds Fru, hun troede, at Donhof med sit Kloge Hoved vilde gjøre Karriere og — Dora Lund sagde ja.

Naturligvis blev det bestemt, at Donhof skulde blive i Berlin og afvente det Tidspunkt, da han kunde faa et Em- bedet i Residensen. Gifte sig kunde de jo godt — ved Hjælp af Pappas Stilling.

Det var altsammen meget smukt og godt, men kort før Bryllupet gif Pappa pludselig fallit.

Firmaet Lund & Co. opløstes, Kommerceraadens haae — Dobsaarjagen fik man ikke nærmere at vide om — hans yngre Broder rejste til Amerika og man ventede blot paa en Oplosning til.

Al Forlovelsen naturligvis.

Og nu overraskede hans Donhof sine Kollegaer, Fores- satte og samtlige Sladrekræbde med en Beslutning, der be- gribeligt var fuldstændig uvant, men som man nok kun- de vente af hans "ejerdommelige" Karakter.

Han erklærede rent ud ikke at ville haae Forlovelsen. Der gik en uhyre Rønnen gennem de forskellige Selvskab- skrebs.

Den unge Pige befandt sig maaske i den ejendommelige- ste Stilling.

Donhof havde ved sin adelmødige Tanke naturligvis ikke taget den Mulighed i Betragtning, at hans Beslutning kunde staa i Modstrid til Doras eget Dnske. Han var jo alene den givende og hun den modtagende; naar hun tidlige- re havde elsket ham — og det tvivlede han ikke om — saa maatte hun gjøre det saa meget mere nu.

Han glemte rigtig nok, at han ikke længere havde Udsigt til i nogen nær Fremtid at kunne gifte sig med den fattige Pige, han betante ikke, at den knappe Indtægt vilde paa- lagge dem begge de yderste Indstrækninger, hvortil den unge Pige hverken var opdraget eller havde Anlæg, men frem for alt undgik en meget vigtig Omstændighed hans Opmerk- somhed.

Dora Lund var ikke rigtig nok til uden Formue at kun- ne fængsle en Mand. Og saa en rig Mand.

Saa længe hun selv var rig behøvede hun ikke at oms- sette disse Gaver, men under de forandrede Forhold vilde det være mere praktisk at ubstrække den smukke Haand efter en rig Frier.

Og denne Haand var ikke fri.

Det var ikke muligt at gjøre den gode Hans begribeligt, at hans Uheldmodighed slet ikke blev opfattet som saadan.

Naar Dora fulkende talte om forandrede Forhold, saa afviste han harmfuld enhver ikke ubtalt Antydning af Om- slag i hans Høje, og hun kunde da umuligt aabent mod- sige denne Opfattelse.

Denne Dans paa Høje varede flere Aar, imidlertid var Donhof saa lykkelig at erhøbe et Kommissorium i Berlin, der indbragte ham et hundrede og halvtredsindstyve Mark om Aaarene, og til denne Lykke sluttede sig en større. Der blev nemlig tilbudt ham et Embede som Dommer ved Lands- retten i Berlin.

Han tog imod det, men sølte ikke den Lykke, som han under andre Omstændigheder vilde have været oplyst af; thi hvorledes skulde han leve standsmæssigt i Berlin med 2,400 Mark.

Og at han nu maatte gifte sig, syntes ham aldeles selv-

følgeligt, i fem Aar havde jo hans Forlovede ventet ham!

Saa blev Bryllupet fejret. Dora var imidlertid ble- vretogtype Aar. Andre fem Aar gif. Donhof var nu i Pensionatstøfven til 3000 Mark. Højepræst havde Sønnen og boede i Friedrichstrasse paa tredje Sal, en Høje- paa fem Værelser. Donhof havde gjerne taget en Høje- Værelighed i en af Højestæderne for at spare nogle hundre Mark, men Fru Donhof var derimod.

"Vi maa dog leve i en anstændig Egn," sagde hun, "hvaad vilde dine Kollegaer tænke, om de, for at komme til var nødt til at søge Orlov. Og saa sparer jeg en Del ved mine Indkjøb, derved vinder vi de Par Mark."

Ja, det var netop det, hun al Tid talte om. "De Par Mark", hun havde intet Begreb om Pengenes Værdi. Paa dette og meget andet tænkte Donhof, da hun komt gik hjemad.

Der havde dømt en, der i Livets Nød havde greb i Kassen, og han blev nu stød ud i Glendighed. Det kunde og maatte ikke være anderledes, det haaer ikke i Dommen, men i de Omstændigheder, der havde haaet denne.

Det var ogsaa et socialt Spørgsmaal lige saa alene og vanskeligt som alle de andre, der netop paa den Tid gyaadte at sætte alle Gemytter i Bevægelse, men dette ma- ikke saa stærkt frem i Dagslyset, man forlangte maa- den dannede, af Embedsmanden, at han skulde haae taale.

Donhof steg op ad Trapperne til sin Værelighed. Sø- sen var tændt, og man kunde læse de forskellige Dags- Det var ogsaa en Skala, der gaar noget at tænke over. Beletagen boede en Murmester, der i Grundensarene var ven rig og nu spillede Rentier; den næste Etage var ble- Væreligheder, hvoraf den største blev beboet af Højevren- den mindste af Profuratoren ved et Bankfirma; paa de Sal boede til den Side Donhof og til den anden en Premierløjtnant i Infanteriet.

Da Donhof lukkede op, kom Fru Dora ham i den Korridoren.

Hun var med sine otteogtyve Aar en smuk, pypig- strende Kvinde med blond Haar, store graa Øjne og et seligt Tælk om de fyldige Læber — i en elegant Høje- vilde hun vække Opmærksomhed paa "Under den Lindes- "Kommer du endelig?" sagde hun. "De Menne- er næsten ikke til at holde ud, og i dit Værelse ligger de hel Bunde Aker igjen."

"Det er titimers Arbejdsdagen, haaer Barn," haa- han smilende.

"Med en Mark som Løn i Timen."

"Dora vebide med disse Ord Hovedet til Side, det ikke kunde lysse hende.

"Maden er naturligvis søden; du kunde ogsaa gjøre lige som dine Kollegaer og spise ube naar det er i moder."

"Naar det blot ikke kostede noget, min Stat."

"Alid de Penge, de Penge!"

De gik ind i det mellemste Værelse. Det var det bedste og bedst udstyrede. Til venstre saa Dommerens Arbejds- relse, til højre Dagligstuen, der tillige benyttedes som S- og Børneværelse.

"Du har ladet fyre i her?" sagde Donhof og saa Skaffeløven.

"Ja, naturligvis; det er jo Torsdag, og Hr. v. kommer i Aften ser at spille sammen med mig."

Dommeren nikkede.

"Det er rigtig, det havde jeg glemt."

Efter en noget ubehagelig Pause tilføjede han:

"Nu er det ogsaa snart forbi, Dora; Asesforeren er sin Afked for at leve paa sit Gode."

Fru Dora stod med Ryggen vendt mod sin Mand ordnede nogle Noder paa Klaveret.

Ved de sidste Ord for hun sammen.

"Hvoraad ved du det?"

"Han har selv sagt det til Direktør Wiedemann."

Hun kostede Roderne hen med en høftig Bevægelse.

"Mig kan det være ligegyldigt, mine Fingre haaer for sine af Kjøkkenarbejdet. Behager det dig at spille?"

I Dagligstuen var Bordet dækket fløjtigt og Høje- Der var Døsefæg med Kartofler. Paa det samme Høje- havde den lille treaarige Mor opstillet sit Værelse, saa hun blev et lille Hjørne tilovers for Søsteren. Der haaede tusinde Spørgsmaal og Duffer, og Donhof af- stryde mellem hver Mundfuld for at svare.

Dora havde taget en Bog og lod som hun læste, men den trattede Mand's Ansigt fremtraadte tydeligere og tyde- et Træk af Mischag.

Alligevel lyskede han efter endt Maaltid den lille- de friske Læber og rejste sig der paa for at gaa ind i Værelse.

"Der er ogsaa kommen et Brev til dig," sagde hun, "det ligger paa Skrivebordet ved siden af Akerne."

Da Donhof kom ind i sit Værelse troet han sig at behaae og saa sig om. Her paa kom ham hver Gang en Høje- Behag, som dog ikke var fri for en saag Selvbedrøvel- Dg saa naar han ikke havde noget paatrængende Arbejde holdt han sig helst her, men Grunden heril var altsaa ven ham rigtig klar. Værelset var slet ikke elegant uds- Møblerne var betrukket med billigt Fantastisk og vildt af mange Aars Eld. Alle Donhofs Kollegaer haaede fulde møblerede Væreligheder med ubstaaene Egetræer og bløde Tapper paa Gulvene; hos dem bukkede det al- kisse Cigaretter, medens Donhof stoppede sin lange Tobak til en Mark Fundet; og alligevel —

Dommeren satte sig ved Skrivebordet, slukkede sig ter til Side, blaae en magtig Møglt fra sig og tog sig. Det bar intet Poststempel og intet Primærte, det maatte saa være bragt af et særligt Bud.

Paa det tykke Velinpapir stod med smaa latinske- staver kun saa Ord.

(Fortætted.)